

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

De Irregularitate, quæ oritur per cooperationem ad sentientiam sangu.
parag. 11

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

capitur, vel ipse Malefactorem detinet, ut Judici sistat, vel locū, ubi later, ostendit, vel similia
 Respondeo. Hic inter accusatores est numerandus, desert enim Crimen Judici: impediri tamen posset Irregularitas, si ab ipso fiat protestatio, de qua mox num. 34.

Squillat. de oblig. Cler. p. 6. n. 93 Sayr. lib. 6. c. 18. n. 7.

6. Quid de illo, qui furem inveniens domi, vel videns furtum a sportari, clamat, alios convocans. *Ecce furem, Ecce furam, enim capite, enim capite.*

Respondeo, de hoc mox commodior erit sermo §. 13. n. 24.

7. Movit quidam Juris Canonici peritus hanc dubitationem. Clericus quidam existens in Ecclesia tradidit Episcopo Malefactorem, qui ad eandem Ecclesiam confugerat, contra quem Episcopus sententiam ritē tulit, cum non gaudere immunitate, unde cum capientes Judices sæculares legitimo suspensio punierunt. Dubitavit Juris Canonici professor, an Clericus incidit in irregularitate? Sed quidā doctus Theologus distinxit: Si Clericus ex se Malefactorem Episcopo tradidit, sciens, vel dubitans, de periculo ejus mortis, Irregularis erit, sed si, ne dubitavit quidē nullam Irregularitatem incurrit. At verò, si tradidit Episcopo, ipso Episcopo mandante, non erit Irregularis, quia, tunc egit ut Minister Episcopi. & ut unum faciens cum illo, quem Gregor. XIV. liberat ab Irregularitate, ut diximus modò §. 10 n. 52.

8. Ego, etiam si Clericus ex se tradiderit, semper excusatem ab Irregularitate, quia non tradit, ut Minister Justitiæ Sæcularis, puta, nec ut Satelles, nec ut Accusator, nec ut Delator, nec ut Testis, &c. At solos Ministros Justitiæ incurrit Irregularitatem hanc ex defectu lenitatis, mox latè confirmabimus. Adde traditionem hanc semper esse ex tacito mandato Episcopi, qui non vult in suis Ecclesiis Malefactores, immunitate non gaudentes.

De suis Malefactoribus, quoad malum illatum.

9. Suis (inquit Textus) Quare is, qui illum accusat, à quo in propria persona, vel propriis bonis læsus fuit, suum Malefactorem in omnium sententia accusat, unde, si Dominus, si Prælati Regularis, si Magistratus, cui ex officio incumbit curare bonum publicum, accusent cum debita protestatione eos, qui Servum, Religiosum Vassallum offenderunt, suum Malefactorem accusant, quia Servus, Religiosus Vassallus sunt respectivè de bonis Domini, Prælati, Magistrat-

us, Addit Bonacina b idem esse, si modo dicto accuset eam, qui offendit aliquem sub tua protectione existentem.

b Bonac. loc. mox citando.

10. At comprehenduntur ne hic Mater, Pater Consanguinei, ita ut, si hi accusent eos, qui filium, filiam, consanguineos, &c. offenderunt, & è contra, dicantur accusare, suos Malefactores.

Respondeo. unum mihi hic esse certum, alterū non item. Certū est comprehendī, si accusent de contumeliis, & injuriis factis contra prædictos: nā injuria facta filio, vel consanguineo judicatur esse Patris, vel alterius Consanguinei, & è contra. Quare, si accusent, rectè possunt dici accusare suos Malefactores. Incertum autem est mihi, si accusent de dānis illatis realibus, hoc est de bonis temporalibus, v.g. de pecunia per furtū sublatā. Cum enim pecunia Patris non sit pecunia Filii, & pecunia Consanguinei, multò minus, sit bonum reale alterius Consanguinei, non possunt furantes pecuniā ab uno ex his, dici Malefactores alterius. Quare Bonacina a cum aliis negant sine Irregularitate posse prædictos accusare, Sed Coninch b cōcedit: sēper cum debita protestatione. Ratio fortasè est, quia etiā quoad bona realia malum illatū meo Consanguineo, propter connexionem sanguinis potest dici meum. Qui autem hi consanguinei sint, qui possint suorum nomine venire, habes apud Clarum, & aliosque, qui suorum nomine venire, docent Parentes, Filios, Nepotes, aliosque ascendentes, descendentesque, quibus addunt Diana, & Coninch l. ec. fratres.

a Bonac. de Cons. d. 7. q. 4. p. 2. b. P. 2. de Irreg. c. 6. §. 9. n. 4. b Coninch de Sac. d. 18. d. 10. n. 92. l. 1. Prap. 3. p. 9. §. 5. de Irreg. d. 7. n. 101. Diana q. 4. r. 2. r. 33. c Clar. in Praxi Crim. q. 14. n. 10. l. etiam Abb. c. de est. n. 7. de Test. Felin. C. Cum dilectus. n. 9. de Accus. d Gival. de Irreg. c. 44. q. 3. n. 60. c. 47. scil. 2. n. 12. c. 15. c. Bonac. h. c. num. 3. Squill. l. 6. n. 94. Sum. de Cons. d. 47. §. 2. m. 7. contra Aug. P. H. m. s. c. 10. do n. 6. c. contra Syl. v. 1. q. 8. abiq.

11. Plus addit Gibalinus. d Putat enim quādo accusatio est necessaria, ad reparandum damnum injustè (de quo hic agimus) tertio cuique illatum (etiam si omitti accusatio posset sine peccato) non fieri civiliter accusantem Irregularem (intellige, si non est alia via illud reparandi) quia non præsumitur Ecclesia, voluisse impedire licitam defensionem, & auxilium Innocentium. Intellige item cum debita protestatione mox explicanda, saltē pro foro externo, ut habet idem Gibalinus ibidem.

12. Quæres. Si damnum mihi à Grassatore v.g. illatum alio modo mihi compensare, quam accusando, possum; possum nihilominus illum accusare, & servatis conditionibus præscriptis, Irregularitatem, secus Accusati deformatione, non incurere?

Respondeo, a posse, immo, esse contra Caritatem aliquando sic pecces; non tamen in Irregularitate incidet, quia hic modus accusationis

late est à Sacris Canonibus concessus, si agatur de tuo damno, id enim non extendo ad alium; in quo agitur de damno illato alicui tertio, nam propterea modo num. xi. in casu damni alieni interposui illam parentem (intellige, si non est alia via, &c.)

Quoad malum inferendum.

13. Scio, Petrum parare insidias suo adversario. Ego id denuntio Judici, unde Petrus convictus deformatur, et ideo Irregularis? Scio Petrum moliri rebellionem contra Regem, Judi ei id denuntio, unde Petrus morte punitur, et ideo Irregularis? & sic de similibus.

14. Respondeo. Pro tota hac questione sit hæc regula. Si accusans accusat, deferat, denuntiet compulsus lege Justitiæ, vel Caritatis, ne scilicet damno illo imminenti afficiatur Proximus, liber erit ab Irregularitate. Ratio Regularæ est, quia lex hæc Irregularitatis, Christi mansuetudinem referens, non potest fuisse inducta cum damno Innocentium, obligans ad non manifestandos eos, qui mala moluntur contra Proximum, & quæ obliget ad non observanda præcepta Caritatis, atque Justitiæ. Quoties ergo quis ut observet dicta præcepta, accusat, observatio præcepti facit, ut ea accusatio, sistat, & conquiescat in honestate observationis præcepti, & valde per accidens censetur, quoad ipsum, consequens deformatio.

15. Fit autem accusatio, seu denuntiatio ex obligatione præcepti, si concurrant duo. Primo ut fiat de malo, quod in futurum imminet. Secundo, ut malum sive publicæ, sive privatas personæ non possit averti, nisi accusatione, vel delatione. Quare, si potest averti alio modo, vel si potest solum per denunciationem mali impendentis in genere sine designatione personæ, tu vero illo alio modo non utaris, sed designes personas, Irregularis eris, secuta deformatio, quia tunc, citò fuerit Denuntiatio ex motivo Caritatis, sive Justitiæ. Ita a Doctores.

16. Atque in prædicta delatione facta ex præcepto obligante non est necessaria protestatio, ut contra Cajetanum b reftius docet Molina, c hæc enim est remedium institutum à Sacris Canonibus ad removendam Irregularitatem, quæ alias ex delatione erat incurrenda. At ex delatione facta ex obligatione præcepti nulla unquam incurrenda est Irregularitas.

17. Ex dictis collige cum Suario, a tria discrimina inter accusantem in causa aliena, nam ad evitandam Irregularitatem accusare in propria causa quis potest. Primo, tum ob damnum sibi illatum modo supra dicto, tum ad præcavendum malum de futuro. Secundo, potest, etiam si damnum sibi illatum alia via reficere sibi posset, ut diximus n. 12. Tertio, potest in casu, quo ipsi licita est, & permessa accusatio, quamvis nequaquam obligans. At in causa aliena. Primo, non potest quis denuntiare, seu accusare, nisi de damno futuro imminente, & fortè de damno illato, quod ex Gibalino indicavimus n. 11. Secundo, non potest, si alia via obviare valeat prædicto damno inferendo, quod est dicere, non posse, nisi addit accusandi, vel denuntiandi obligatio.

His adde, in propria causa, & in casu dicti numeri xi. omnino præmittendam esse protestationem, sed in aliena hac obligante, non dicitur, ut dictum modo est n. 16.

De Deferente malum leve, unde nihilominus mors accusati secuta sit.

18. Quidam non multis ab hinc annis juste accusavit suum adversarium de levi crimine, vel in causa civili, cui nullo modo aliqua deformatio debebatur. Sed adversario detulso in carcerem plures alii accusatores apparuerunt emulantes gravissimos, tum criminum probationes, unde Reus capite punitus interit. Primus accusator fuitne Irregularis, si protestationem mox dicendam omisit?

19. Respondi, nequaquam fuisse, quia causa mortis non fuit accusatio illa levis, quæ ad summum fuit causa remota, & occasio. Ita Sayr. l. c.

20. Sed quid, si ab hoc levi Accusatore mors accusati prævisa fuisset, vel de ea fuisset dubitatum?

Respondeo, fore tunc ipsum levem accusatorem b Irregularem, si protestationem omisit, quia tunc prima accusatio conjuncta cum cæteris nō est levis, sed certe gravis, ut punitio orta esse præsumatur ab omnibus conjunctim, & illa prævisio facit, ut tua accusatio non sit amplius causa remota, sed proxima mortis, si enim prævidisti, debebas tibi cavere per Canon. can. protestationem.

20. Si propter improbitatem, vel malitiam mors infligeretur ei, quem accusasti de crimine levi, & prævidisti, vel dubitasti de morte, quis tunc mors oriretur conjunctim ex tua accusatione, & ex iniquitate Judicis, te Irregularem ex delicto facerem.

a Suar. l. v. s. n. 16.

b Sayr. de Cens. l. 6. c. 18, n. 6.

21. Quid, si accusatio fuit de crimine levi, tibi que leve detrimentum inferente, sed cui ex aliqua peculiari lege mors debeat? Explico, Solcat Duces Exercitus, vel Principes (utrum bene alibi a diximus) ob bonum, fortasse publicum, prohibere, ne quis furtum, etiam leve faciat sub pœna capitis, multis enim Militibus parvum furtum committentibus, de pauperari aliquando hominem contingit; Singulis enim sumentibus unum uvæ v. gr. racemum, depilatur tota vinea. Quæri ergo potest, an si Militem de hoc levi furto sine protestatione accuses, ejus morte secuta, Irregularitatem incurras.

23. Respondeo. Sine dubitatione incurris, quia ex tua accusatione jam cum illa lege, quam supponimus te scire, oritur occisio. Et quidem, si lex est justa, eris Irregularis ex defectu lenitatis, si injusta, certè eris ex delicto, quia ad occisionem injustam cum Judice injusto cooperaris.

24. Idem dic, si idem Laico furtum leve ex bonis Titij v. g. furetur, & aliud leve ex bonis Caij, & aliud simile ex bonis Antonij, &c. Nam, si illum quilibet ex his Latronem accuset sine protestatione, undè is ob multiplicata illa furta morte pleciatur, erit, propter eandem rationem Accusans Irregularis.

25. Prætes h. asserit Accusatorem propter leve sibi damnum è dicto levi furto illatum, etiam si præmittat protestationem, fore Irregularitatem, quia est contra Christi lenitatem, velle te prosequi causam mortis ob tam leve damnum tibi illatum. Adde, ideo protestatione præmissa, conceditur, posse accusare, ut tollatur occasio, ne iniqui grave damnus Clericis inferant, at, quod damnus est unius uvæ botri, vel unius oboli furtum pati?

26. Verum, posita justitia legis, hæc doctrina firma non est: clare enim, & absolute Sacer Textus ab Irregularitate liberat eum, qui juste accusat eum protestatione, quamvis deinde (Justitia tamen exigente) deformetur Reus. At, si lex prædicta est justa, juste accusat Clericus, justeq; condemnat Judex. Unde ergo, si præmissa rite est protestatio, subdendus sit Clericus Irregularitati?

Penes Sæcularem Judicem?

27. Si quis Ecclesiasticus habeat Jurisdictionem sæcularem, tunc accusare de causa sanguinis apud ipsum, est, eum accusare penes Judi-

cem Sæcularem, tunc enim Ecclesiasticus Prælatus, vel Judex ab illo in hac jurisdictione delegatus, Judex est Sæcularis.

28. Accusare autem apud Inquisitores hic locum non habet, quia supra vidimus ejusmodi Accusatorem eximi per Pontificis dispositionem ab Irregularitate.

29. Eo eodem modo accusare quempiam apud Judicem Ecclesiasticum, ut Ecclesiasticus Judex est, hic locum non habet, quia Judex Ecclesiasticus nunquam ad pœnam mutilationis, mortisve procedit.

Potunt emendam sibi fieri, & provideri, ne contra eos talia de casero presumantur, id est, agunt civiliter, non criminaliter.

30. Ea appellatur causa criminalis, in qua examinatur, seu judicatur de crimine alicujus, ea civilis, in qua agitur solum de interesse.

Porro eadem causa criminalis dicitur agi criminaliter, si de crimine agatur in ordine ad illud puniendum, sive per pœnam Delinquenti corporaliter infligendam, sive per pœnam pecuniariam Fisci commodo attribuendam. Dicitur vero agi civiliter, si de crimine agatur in ordine ad refectionem damni illati, puta, ut tibi læso à latrone pecunia ab ipso tibi ablata reddatur, vel etiam ad cautelam, hoc est, ne iterum latro tibi damnus, injuriamque congeminet. Vide de his Doctores, &

31. His præmissis, dico Primo, Agenti criminaliter non prodest protestatio ad evitandam Irregularitatem, si mors accusati ex vi talis actionis consequatur. Ratio est, quia tunc protestatio esset contraria facti; si enim petitio, seu actio tua sit ad vindictam, quo modo cohererebit cum protestatione, per quam dicis te nolle vindictam?

32. Dico Secundo, ut evitetur Irregularitas ab Accusatore, seu Denuntiatore, tria concurrere omnino debent. Primum, actionem, quamvis ex se criminalem, non debere criminaliter intentari. Secundum, debere præmitti protestationem mox explicandam, quia ipsa est de forma necessaria, ac substantiali. Tertium, ut accusatio, seu delatio non sit, nisi de iis, quæ sunt necessaria ad prædictam actionem civiliter intentam.

33. Nota, quando in quodam Textu excusatur ab Irregularitate is, qui prætendens interesse, agit criminaliter, non esse contra prædicta.

a L. I. in Decal. c. 1. §. 3. d. n. 13.

b Prætes in manu sc. de Irreg. d. 4. c. 4. §. 6. n. 32. fol. 302.

a Clerici
præsumunt
c. 1. d. n. 13.
Tuscani
Crim. quibus
do dicitur
causa
conc. 108.
b Leges
gol. de Irreg.
c. 6. n. 32.
c. C. P. de Irreg.
l. 1. d. n. 13.

